

ZKUŠENOSTI Z ORGANIZACE VELENÍ PVO

Současný vývoj mezinárodní situace, charakterizovaný jejím výrazným zhoršením, nás vede k neustálému hledání nových způsobů vedení bojové činnosti, zdokonalování a zvyšování úrovně bojové pohotovosti vojsk a ke zkvalitňování jejich řízení. Pozornost musíme především soustředit k eliminaci i snížení takových opatření imperialistických států, jako je úsilí o zvyšování kvality a počtu zbraní s cílem zvětšit palebnou a údernou sílu vojsk a posílit jejich útočný charakter.

Úspěch vedení bojové činnosti všech druhů vojsk je závislý na úrovni organizace a efektivnosti PVO. Jak potvrdily zkušenosti z průběhu 2. světové války, ale i soudobé zkušenosti z vedení lokálních válek, sebedokonaleji vycvičená vojska, vyzbrojená i tou nejmodernější technikou, jsou bezbranná, nejsou-li spolehlivě bráněna před údery nepřátelských prostředků vzdušného napadení (NPVN). V soudobých podmínkách vedení operací pozemních vojsk tedy nesmírně vzrůstá úloha protivzdušné obrany.

Jedním z velmi důležitých opatření, organizovaných ke zdokonalení způsobů vedení bojové činnosti s NPVN, upevnění návyků bojových obsluh, orgánů velení a zkvalitnění součinnosti mezi jednotlivými druhy vojsk, jsou společná zaměstnání. Při jejich organizování vycházíme především z toho, že bojová síla je nejen závislá na kvalitě a množství zbraní, bojové

techniky, zbraňových systémů, na bojovém mistrovství obsluh a na jejich celkové úrovni politické a odborné připravenosti, ale i na efektivnosti velení. Jednou z nejdůležitějších podmínek úspěšného ničení NPVN je nepřetržitě udržování těsné součinnosti všech sil a prostředků PVO. Uskutečňujeme ji na základě předem zpracovaných plánů, které v průběhu vedení bojové činnosti nepřetržitě upřesňujeme. Při tom organizace a vlastní uskutečňování součinnosti by měly vytvořit podmínky ke splnění úkolů, které by zabezpečovaly co nejefektivnější a sladěné použití sil a prostředků PVO, a to jak vlastních vojsk, tak i sousedů. Tyto skutečnosti vystupují do popředí také zejména proto, že současný způsob vedení bojové činnosti sil a prostředků PVO s nepřátelskými prostředky vzdušného napadení stále více nabývá na významu v důsledku rozsahu a rozmachu soudobých operací. Protivzdušná operace zahrnuje bojovou činnost a údery všech druhů ozbrojených sil, která je sladěna co do místa, času a podřízena jednomu cíli, a to především odrazit hromadné údery nepřátelského taktického a strategického letectva, spolehlivě bránit před údery ze vzduchu hlavně uskupení vojsk, letectva, objekty týlu, důležitá politická a ekonomická centra státu a komunikační uzly. To tedy v praxi znamená, že odražení úderů NPVN v průběhu protivzdušné ope-

race se zúčastňují síly a prostředky PVO, PVOS, letectva, pozemních vojsk, raketo-
vého vojska a dělostřelectva, REB, spojo-
vací prostředky a další speciální druhy
vojsk.

Boj se vzdušným nepřítelem zásadně ve-
deme centralizovaně s cílem co nejefek-
tivnějšího využití bojových možností všech
sil a prostředků, které odrážejí úder
NPVN. Vše je podřízeno jedinému cíli —
odrazit hromadné úder
NPVN nebo způ-
sobit vzdušnému nepříteli takové ztráty,
které by mu neumožnily uskutečnění agre-
sivních záměrů a nebo podstatně oslabily
jeho údernou sílu. Při odrážení hromad-
ných úderů NPVN přilháme k taktice
použití těchto nepřátelských sil, způsobu
průlomu a překonání naší PVO. Podstat-
ného zvýšení účinnosti a plného využití
bojových možností zbraňových systémů
naš. PVO a zvýšení operativnosti velení
vojskům dosáhneme širokým zavedením
automatizovaných prostředků velení a ří-
zení bojové činnosti. To předpokládá po-
stupné vytvoření jednotného automatizo-
vaného systému velení na základě vzá-
jemně propojených automatizovaných prv-
ků řízení bojové činnosti vojsk na všech
stupních velení — od VS PVO válčičtě,
přes operační i taktický stupeň. Znamená
to propojení těchto prvků a jejich vzá-
jemnou návaznost i mezi součinnostními
stupni, které se účastní protivzdušné ope-
race.

Z těchto předpokladů a skutečností vy-
cházíme i při společném výcviku směn,
obsluh a jednotek s cílem zdokonalit ná-
vyky v obsluze zařízení, přípravě bojo-
vých směn různorodých sil k odrážení
úderů NPVN. Zkušenosti ze společně or-
ganizovaných zaměstnání, především z ná-
cviků taktické součinnosti, ale i z tako-
vých zaměstnání, jako jsou nácviky vedení
bojové činnosti sil a prostředků PVO a
taktická cvičení, svědčí o tom, že mezi
nejdůležitější úkoly, které je nutné pře-
devším společně řešit, patří zdokonalová-
ní:

- jednotného systému průzkumu vzduš-
ného nepřítele a uvědomování o něm
vlastních vojsk (zjištění a upřesnění dis-
lokace NPVN, možného zámyslu jeho čin-
nosti, bojových sestav sil v hromadných
úderech),

- jednotného systému ničení NPVN
(jednotný systém palb našich prostředků
PLRV a PLD, působení SL na dalekých
přístupech a v hloubce sestav, rozmístění
naváděcích stanovišť a způsob jejich po-
užití),

- jednotného systému centralizovaného
řízení a velení vojsk (vzájemné pro-
pojení automatizovaných systémů velení

a propojování ASV s neautomatizovanými
zdroji informací a systémy velení).

Proto v praktické činnosti vojsk věnuje-
me pozornost neustálému zdokonalování
a upevňování znalostí vzdušného nepří-
tele, jeho prostředků vzdušného napade-
ní, taktiky jejich použití, bojových mož-
ností, silných a slabých stránek. Záro-
veň si stále dokonaleji osvojujeme vlastní
zbraňové systémy. Učíme se dokonale (za
všech podmínek) ovládat soudobou mo-
derní techniku, upevňovat návyky jednot-
livců, směn a celých bojových kolektivů
s důrazem na přesnost, rychlost a nepre-
tržitost zpracovávání potřebných informa-
cí k optimálnímu využití bojových mož-
ností techniky. Varianty použití součin-
nostních sil a prostředků PVO podle jed-
notného a předem zpracovávaného plánu
vyžadují neustálé upřesňování stanove-
ných zásad, jejich uplatňování v závislosti
na vývoji vzdušné situace. Je účelné
k zabezpečování úzké součinnosti mezi
jednotlivými stupni velení uskutečňovat
vzájemnou výměnu součinnostních orgá-
nů. Osvědčuje se výměna součinnostních
skupin (případně součinnostních důsto-
jníků) na úrovni ÚVS PVOS a ÚVS PVO
spojeneckého státu, dále na operačním
stupni (ÚVS PVOS a SVS letectva a PVO
operačně strategického svazu), na taktic-
kém stupni (VS svazku PVOS a SVS PVO
a letectva vševojskového svazu, souse-
dního svazku PVO spojeneckého státu).
V závislosti na konkrétní situaci, reálných
bojových sestavách vojsk, je možné na
jednotlivých stupních velení vyměnit sou-
činnostní orgány i mezi dalšími stupni
velení vojsk. Společným řešením úkolů
PVO ve vzájemné a těsné součinnosti do-
sáhneme zvýšení efektivnosti použití sil
a prostředků PVO a zároveň i zdokonalení
centralizace velení.

Součinnostní orgán (důstojník) obvyk-
le vysíláme v tom případě, jestliže řešíme
úkoly dílčího charakteru, jako např. upře-
snění úkolů a předávání vzájemných infor-
mací, kdy v kompetenci tohoto součin-
nostního orgánu je řešení úkolů, které
souvisí s bezprostředním řízením bojové
činnosti a vzájemnou výměnou informací
o jejich výsledcích.

Součinnostní skupinu většinou vysíláme
tehdy, jestliže řešíme nejen úkoly spojené
s přímým, bezprostředním řízením bojové
činnosti, ale i s rozpracováním návrhů na
další použití sil podle jednotného zámys-
lu, upřesněním úkolů součinnostních
stran. Je potřebné, aby náčelníkem sou-
činnostní skupiny byl funkcionář s pravo-
mocí rozhodnout dílčí otázky, navrhnout
i zásadní změny a upřesnění stávajících
součinnostních plánů s bezprostředním

hlášením těchto skutečností svému nadřízenému veliteli. Náčelníkem této součinnostní skupiny může být jeden ze zástupců velitele PVOS. Zkušenosti potvrzují, že skupina by mohla být složena z představitelů operačního oddělení a hlavních druhů vojsk PVOS, a to PLRV, SL i RTV. Činnost a složení skupiny při vzájemné výměně součinnostních orgánů operačního stupně může být různá. Např. na ÚVS PVOS mohou být součinnostní orgány — důstojníci od ÚVS sousedních států, součinnostní orgán letectva (leteckého svazu) a součinnostní orgán SVS letectva a PVO operačně strategického svazu. Od PVOS může být součinnostní orgán na ÚVS sousedního státu a na SVS letectva a PVO operačně strategického svazu se může nacházet součinnostní skupina. Nutnost vyslání této skupiny od PVOS na SVS letectva a PVO operačně strategického svazu může být zdůvodněna i tou skutečností, že vojska a různé objekty jsou rozmístěny na území státu. **Součinnostní skupina PVOS** na SVS letectva a PVO operačně strategického svazu může plnit tyto úkoly:

1. Shromažďovat od součinnostního orgánu a předávat svému stupni velení:

- nově zjištěné údaje o nepříteli, změnách v jeho složení, uskupení, především prostor jeho hlavní úderné síly, jeho slabá a silná místa, pravděpodobný záměr jeho činnosti a všechny změny, které by mohly ovlivnit bojovou činnost vojsk PVO,
- údaje o uskupení součinnostních vojsk (pozemní vojska, hlavní objekty týlu, rozmístění prostředků PVO, letectva), jejich směr hlavního úderu, cíle, rozmach a druh vedené operace vojsky, hlavní objekty, na jejichž protivzdušnou obranu je nutné soustředit hlavní úsilí sil a prostředků PVO (jak PVOS, tak i součinnostních stran v jednotném systému),
- počty, rozmístění a stav bojové pohotovosti prostředků PVO, letectva, naváděcích stanovišť, prostředků REB, spojení, RVD, které se zúčastní protivzdušné operace,

- údaje, které mají vliv na vedení boje (chemická, biologická a radiační situace) v prostoru bojové činnosti,

- výsledky a činnost vojsk v průběhu vedení bojové činnosti.

2. Předávat součinnostnímu stupni velení údaje od svých vojsk:

- záměr a rozhodnutí velitele PVOS k vedení protivzdušné operace,
- stav bojové pohotovosti, dislokace a bojové možnosti vojska PVOS,
- nové údaje o NPVN, zjištěné prostředky PVOS,

- nové poznatky o speciálních nepřátelských prostředcích vzdušného napadení a jejich taktice,

- požadavky na součinnostní orgány velení,

- vzájemně upřesněné a potvrzené součinnostní signály k vedení bojové činnosti.

3. Řešit v průběhu řízení bojové činnosti:

- zajištění bezpečnosti působení vlastního stíhacího letectva,

- zabezpečení pozemní obrany objektů PVOS (palebných postavení PLRV, postavení RTV, letišť),

- upřesnění bojových sestav sil a prostředků PVO v průběhu vedení operace (změny bojových sestav PLRV, RTV, SL, NS tak, aby odpovídaly zámyslu vedení protivzdušné operace).

Obsah a charakter plnění úkolů **součinnostního orgánu** (součinnostního důstojníka) je v podstatě jednodušší a může mít za úkol:

- shromažďování, přebírání a předávání jednoduchých informací o nepříteli a uskupení vlastních vojsk,

- upřeshňování důležitých údajů mezi jednotlivými součinnostními stupni velení,

- shromažďování a předávání podrobnějších informací mezi součinnostními velitelskými stanovišti o vedení bojové činnosti a jejich výsledcích (cíle, prostředek i prostor působení a jeho výsledek), předávání signálů k zajištění bezpečnosti stíhacího letectva,

- výměna informací mezi součinnostními orgány velení o stavu a stupni bojové pohotovosti, bojeschopnosti vojsk a o opatřeních k dalšímu vedení bojové činnosti,

- výměna dalších informací podle požadavků jednotlivých součinnostních stupňů velení.

Zkušenosti z organizace velení silám a prostředkům PVO v průběhu společných zaměstnání svědčí o nutnosti věnovat odpovídající pozornost i organizaci součinnosti mezi druhy vojsk, a to především mezi PLRV a SL ve společném prostoru vedení bojové činnosti. Dále je nutné soustředit pozornost i na organizaci součinnosti mezi prostředky PLRV různých uskupení, jejichž okruhy účinné působnosti se vzájemně překrývají. Principy organizace součinnosti mezi PLRV a SL ve společných prostorech vedení bojové činnosti, a to po cílech, výškách, čarách, časech a sektorech, jsou dokonale známé a v praktické činnosti jim věnujeme velkou pozornost. Je to jednak proto, že součinnost uskutečňují síly a prostředky různé pod-

řízení (např. útvar PLRV pozemního vojska a útvar SL podřízenosti PVOS apod.) a dále proto, že se od základu zásadně mění podmínky uplatňování těchto zásad (současnost uskupení vojska PLRV vytváří větší hustotu paleb, mění se takтика působení NPVN, použití řízených střel s plochou dráhou letu vytváří větší náletovou hustotu apod.). To vše vyžaduje daleko náročněji řešit otázky bezpečnosti vlastních stíhačů a upevňování návyků získaných společným i pravidelným procvičováním různých variant působení sil a prostředků PVO. Je výhodné vytváření společných velitelských stanovišť taktického stupně — SVS PLR útvaru, SL útvaru (nebo NS) a radiotechnického útvaru. To umožňuje řešit součinnostní úkoly přímo na společném VS, bez zpoždění a nutnosti zpracovávat RL informaci jednotlivými druhy vojsk a přímo na SVS řešit všechny otázky společného vedení bojové činnosti, včasného zasazení SL na dalekých přístupech a v prostorech, kde nemůže působit uskupení PLRV, včasné odpoutání stíhačů od cíle (aby nedošlo k ohrožení jejich bezpečnosti). Kromě dokonalého sladění směr jednotlivých velitelských stanovišť to napomáhá i upevnění získaných návyků v procvičování činnosti

na součinnostní signály (např. signál k odpoutání vlastních stíhačů od cíle před jejich vletem do prostoru účinné působnosti uskupení PLRV, signál k záskazu působení SL na cíl atd.). Činnost na tyto signály musí být trvale procvičována a vytvářeny pevné návyky u směr velitelských stanovišť.

Jiné problémy je nutné řešit při procvičování zásad součinnosti mezi uskupením prostředků PLRV různé podřízenosti (PLR útvaru PVOS a PLR útvaru pozemního vojska). Jde především o řešení otázek rozdělení úsilí po cílech, aby nedocházelo k současnému postřelování stejných cílů. (To znamená zvýšit efektivnost výsledků vedení bojové činnosti.) Možným způsobem uplatnění těchto zásad je usku-tečňování součinnosti na základě vzájemné výměny součinnostních důstojníků, vyslaných na VS jednotlivých PLR útvarů. Dále je to zabezpečení palebných jednotek jednotnou prvotní RL informací od nejbližší RTH. V průběhu vedení bojové činnosti to znamená mít okamžitý přehled o tom, který cíl a kterým palebným prostředkem je postřelován. Další palebný prostředek pak může cíl sledovat a ničit jej až tehdy, když je zřejmé, že na něj nebude působeno dvakrát.

Stále efektivnější nepřátelské prostředky vzdušného napadení a zdokonalování tak-tiky jejich použití nás nutí neustále hledat nové způsoby výcviku a vedení bojové činnosti sil a prostředků PVO s širokou účastí ostatních druhů vojsk. Zkušenosti ze společných zaměstnání vojska PVOS, sil i prostředků PVO a letectva, uskutečňova-ných s cílem zdokonalení organizace velení silám a prostředkům PVO, potvrzují správnost a cílevědomost organizovaných opatření. Další zdokonalování však vyža-duje hledat nadále nové tvůrčí způsoby přípravy vojsk a orgánů velení.